

Lausunto

18.11.2014

Maa- ja metsätalousministeriö
Luomualajaosto

Luomumaidon D-vitamiointi

Luomulainsäädännön (komission asetus (EY) 889/2008) mukaan luomuelintarvikkeita voidaan täydentää vitamiineilla ja kivennäisaineilla ainoastaan, jos vastaavia tavanomaisia elintarvikkeita täydennetään lakisääteisesti. Tällä hetkellä Suomessa minkään elintarvikeryhmän täydentämistä ei ole säädetty pakolliseksi. (LUOMUMAITOMUISTIO/ Anna Lemström /luonnos 25.9.2014)

Riittävän D-vitamiinin saamiseksi Suomessa suositellaan nestemäisten maitovalmisteiden ja levitettävien ravintorasvojen täydentämistä D-vitamiinilla. Lisäksi D-vitaminoidut maito-valmisteet ovat välttämättömiä riittävän D-vitamiinin saannin turvaamiseksi. Valtion ravitsemusneuvottelukunta myös vahvasti suosittelee D-vitamiinoitujen maitovalmisteiden käyttöä: *Lisäksi D-vitaminoidut maito-valmisteet ovat välttämättömiä riittävän D-vitamiinin saannin turvaamiseksi. (VRN nettisivut)*

Valtion ravitsemusneuvottelukunnan vahva suositus D-vitamiinoitujen maitovalmisteiden käytöstä aiheuttaa ongelman erityisesti julkisessa ruokapalvelussa. Kuntien ruokapalvelupäälliköt haluavat turvata lasten ja nuorten D-vitamiinin saannin, joten he eivät ota D-vitaminoimatonta luomumaitoa osaksi ruokapalvelua. Näin luomumaito ei päädy lainkaan julkisiin ruokapalveluihin ja vaikeuttaa hallituksen luomuhjelman julkisia ruokapalveluita koskevan tavoitteen saavuttamista. Tavoitteen mukaan luomun osuus tulisi olla koulujen ja päiväkotien ruokatarjonnasta 20 % vuonna 2020.

Muistiossa esitetään neljä eri etenemisvaihtoehtoa, jotka eivät ole toisiaan poissulkevia. Myös Pro Luomu ry kannattaa etenemistä useiden vaihtoehtojen kautta.

1) EU:n luomuasetuksen kautta

Komission esitys EU:n luomuasetukseksi toteaa luomun periaatteista seuraavaa:

Luonnonmukaisten jalostettujen elintarvikkeiden ja rehujen tuotanto perustuu erityisesti seuraaviin erityisiin periaatteisiin: (komission esitys; artikla 6, kohdat c ja e)

c) elintarvikkeiden lisäaineiden, muiden kuin luonnonmukaisten ainesosien, joilla on pääasiassa teknologia ja aistinvaraisia käyttötarkoituksia, sekä mikroravintoaineiden ja valmistuksen apuaineiden käytön rajoittaminen niin, että niitä käytetään mahdollisimman vähän ja vain teknisesti välttämättömiin tai erityisiin ravitsemustarkoituksiin;

e) sellaisten aineiden ja valmistusmenetelmien pois sulkeminen, jotka voivat antaa

kuluttajalle väärän käsityksen tuotteen todellisesta luonteesta;

Edellä mainitun komission esityksen liitteissä (kohta 2.2.2. e) todetaan kuitenkin, vitamiinit ovat sallittuja elintarvikkeissa vain, jos niiden käyttö on lakisääteisesti pakollista elintarvikkeissa, joihin niitä lisätään.

D-vitamiini täydennys Suomessa on mielestämme c) -kohdassa esitetyn periaatteen mukainen, koska siihen on perusteena erityinen ravitsemustarkoitus. Meillä kansallisen lainsäädännön korvaa Valtion ravitsemusneuvottelukunnan vahva suositus, jota noudattavat sekä teollisuuden toimijat että kuntien ruokapalvelupäälliköt.

Toisaalta kohta e) kertoo sitä, että luomun periaatteiden mukaista on välttää kaikkea ei-välttämätöntä lisäystä ja menetelmää, eikä ole toivottavaa, että luomutuotteiden täydentäminen muuttuu yleiseksi käytännöksi.

Pro Luomu ry ehdottaa, että EU:n luomusasetukseen yritetään saada kirjaus, että kansallinen viranomaisen voi hakemuksesta myöntää luvan täydentää luomuelintarviketta, jos kansalliset viranomaiset tai viralliset ravitsemussuositukset sitä suosittelevat.

2) Kansallisen lainsäädännön kautta

Koska täydentäminen perustuu Suomessa vapaaehtoisuuteen, D-vitamiointipakko istuu nykyiseen suomalaiseen käytäntöön huonosti. Toisaalta, luomutuotteiden D-vitamiointi on toteutettu Ruotsissakin kansallisen lainsäädännön kautta, joten mallia voitaisiin ottaa heidän kokemuksistaan. Lainsäädännön muutostarpeen arviointia haittaa hatara tutkimustieto luomumaidon käyttäjien D-vitamiinin saannista ja täydennystarpeesta.

Koska EU:n lainsäädännön muutos on epävarma ja kestää vielä pitkään, *Pro Luomu ry ehdottaa, että viranomaiset selvittäisivät kotimaisen lainsäädännön tarjoamia ja elinkeinon tarkoituksenmukaisiksi kokemia mahdollisuuksia luomumaidon D-vitamiointiin.* Selvityksen tavoitteena olisi löytää keinoja, joilla minimoidaan mahdollisen sääntömuutoksen negatiiviset vaikutukset ja turvataan myös D-vitamiinimattoman luomumaidon tarjonta kuluttajille. Luomumaidon D-vitamioinnissa käydyissä keskusteluissa on tullut esille muun muassa Ruotsin myönteiset kokemukset, pakon rajausta (esim. vain homogenoidut rasvattomat maidot; tai kouluissa ja päiväkodeissa tarjottavat maidot); mahdollisuus myöntää poikkeuksia siten, että pakonalaisia maitoja ei tarvitse D-vitaminoida.

Lisäksi Pro Luomu esittää, että D-vitamiinin saantia koskeva ja muu ravitsemustutkimus ottaa nykyistä paremmin huomioon myös erityisryhmät, kuten luomutuotteiden käyttäjät. Näin kertyy tietoa, johon päätökset voidaan perustaa.

3) Tiedotuksen kautta

Koska Suomessa D-vitamiinin saantiin tulee kiinnittää erityistä huomiota, tiedotus on tarpeen. Muistiossa todetaan, etteivät luomujärjestöt ole olleet kiinnostuneita toteuttamaan D-vitamiinia koskevaa tiedotusta. Tämä pitää paikkansa ainakin Pro Luomu ry:n osalta, koska kuluttajien luomutiedossa on useita muita suurempia puutteita, D-vitamiini koskettaa myös muita kuin luomutuotteita käyttäviä kuluttajia ja tiedotukseen tarvitaan ravitsemusasiantuntijoita. Koska luomumaidon käytön pullonkaula on julkinen ruokapalvelu, tiedotuksen kohteena tulee olla myös kuntien ruokapalvelupäälliköt.

Pro Luomu esittää tiedotuksen toteuttamista seuraavasti:

- a) Kohderymänä kuntien ruokapalvelupäälliköt. Tiedotus siitä, miten ja millä tuotteilla lasten ja nuorten D-vitamiinin saanti voidaan turvata aterioissa myös ilman D-vitamiinilla täydennettyjä tuotteita. Toteuttajana tai asiantuntijakumppanina tulisi olla Valtion ravitsemusneuvottelukunta tai ravitsemuksesta vastaava viranomainen.*
- b) Kohderymänä kuluttajat. Tiedotus yleensä D-vitamiinin tarpeesta ja siitä miten riittävä saanti voidaan turvata. Tässä luomumaitotuotteiden käyttäjät ovat yhtenä erityiskohderymänä. Toteuttajana tulisi olla ravitsemuksesta vastaava viranomainen.*

Marja-Riitta Kottila

Pro Luomu/ Luomumaidon arvoketjuryhmä